

Klima- og
miljødepartementet

Revisjon av Göteborgprotokollen

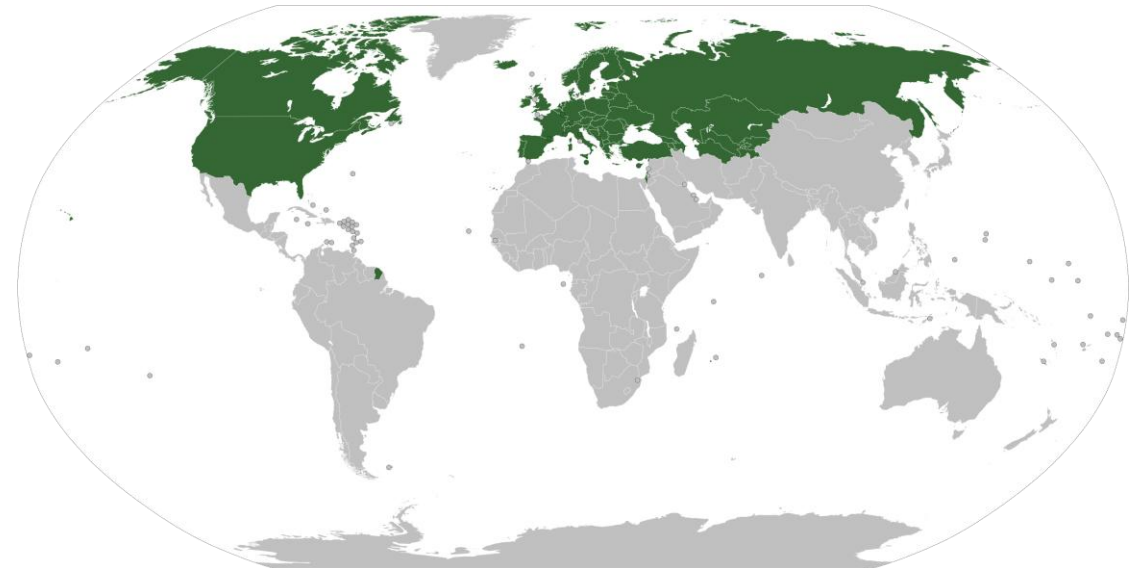
Pål Amdal Magnusson

Bedre byluft-forum, 27. november 2024

Foto: Kjersti Moxnes, Miljødirektoratet

Konvensjonen om langtransportert grenseoverskridende luftforurensning (CLRTAP)

- Bakgrunn: sur nedbør
- Konvensjonen ble undertegnet i Genève, Sveits, 13. november 1979
 - Trådte i kraft i 1983
 - Norge var blant initiativtakerne
- Gjelder «FNs økonomiske kommisjon for Europa» (UNECE)
- Fulgt opp med flere protokoller

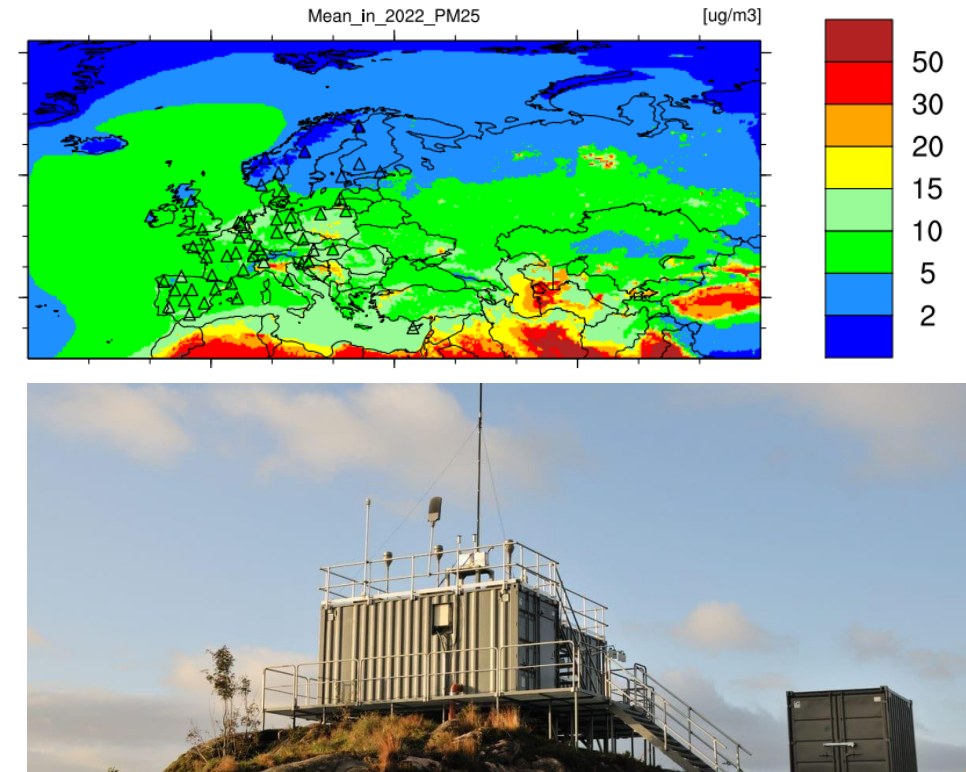

Over: Skjermdump fra videoen «40 years of cleaner air with the UNECE Air Convention. Tilgjengelig på https://www.youtube.com/watch?v=UNka_IZDNE0

Under: Utarbeidet av brukeren «Saftorangen» og publiser under lisensen CC BY-SA 4.0 https://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Economic_Commission_for_Europe#/media/File:UNECE_member_states.svg

EMEP

- «The 1984 Geneva Protocol on Long-term Financing of the Cooperative Programme for Monitoring and Evaluation of the Long-range Transmission of Air Pollutants in Europe (EMEP)»
- Vitenskapelig samarbeid for å overvåke utbredelse og effekter av luftforurensning
- Norske institusjoner sentrale:
 - Meteorologisk institutt – EMEP-MSC-W: modellerer luftkvalitet
 - NILU – EMEP-CCC: koordinerer måleprogrammet
 - NIVA - ICP-Waters: vurdering av effekter på vannmiljø

Øverst: Beregnede gjennomsnittlige PM_{2,5}-konsentrasjoner i 2022 i EMEP-området. Kilde: EMEP Status report 1/2024

Under: Birkenesobservatoriet. Foto: NILU (<https://nilu.no/anlegg/nilus-observatorier-og-malestasjoner/birkenesobservatoriet/>)

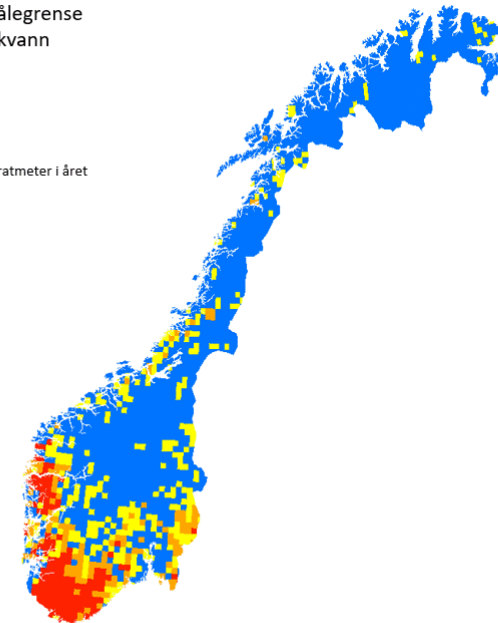
Utslippsforpliktelser i protokoller

- Protokoller under konvensjonen har gitt bindende forpliktelser om utslippsreduksjoner
- Til å begynne med: en protokoll for hver luftforurensning
- Fra 1999: Göteborgprotokollen
 - «Multi-pollutant, multi-effect»
 - Regulerer utslipp av SO₂, NO_x, NMVOC, NH₃, PM_{2,5}
 - Forpliktelse om å redusere utslippene i 2020 (og senere år) med en viss prosent sammenligna med utslipp i 2005

Overskridelse av tålegrense
for forsurening i ferskvann

0
0–25
25–50
>50

Milliekvivalenter per kvadratmeter i året

1978 – 1982
1983 – 1987
1988 – 1992
1992 – 1996
1997 – 2001
2002 – 2006
2007 – 2011
2012 – 2016
2017 – 2021

Figur hentet fra Miljødirektoratets nettside Miljøstatus:
[Miljøindikator 4.1.7 \(miljodirektoratet.no\)](https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljoindikator/4.1.7)

Revisjon

- Besluttet på bakgrunn av evaluering 2019-2022
- Hovedtemaer for revisjonen ([EB decision 2023/5](#)):
 - Nye **utslippsreduksjonsforpliktelser** av stoffer omfattet av protokollen
 - Ytterligere utslippsreduksjoner for **svart karbon** og **ammoniakk**
 - Om, og hvordan, GP skal adressere **metanutslipp**
 - Ny fleksibilitet og andre grep for å **legge til rette for at flere parter kan ratifisere og implementere** Göteborgprotokollen
 - **Integrerte tilnærminger** på tvers av klima-, energi- og luftpolitikk?
- Planlagt ferdigstilt i desember 2026

Hvorfor er det fortsatt relevant?

- Bindende utslippsforpliktelser driver fram tiltak og virkemidler
- Jo lavere konsentrasjoner, jo viktigere blir bakgrunn relativt sett
- Mulighet for vinn-vinn med klimapolitikk

Klima- og
miljødepartementet